

Музейна практика

Галина ГОЛУБЕЦЬ

ВИСТАВКИ МУЗЕЮ ЕТНОГРАФІЇ ТА ХУДОЖНЬОГО ПРОМИСЛУ ІНСТИТУТУ НАРОДОЗНАВСТВА НАН УКРАЇНИ У 2013 РОЦІ

Висвітлюється виставкова робота Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України у 2013 році. Упродовж року було проведено виставку з фондової колекції фарфору, організовано презентації вітчизняного і зарубіжного народного та професійного декоративно-ужиткового мистецтва, показано твори живопису, графіки, скульптури, художньої фотографії, афіш, роботи учнів та студентів мистецьких закладів.

Ключові слова: Музей етнографії та художнього промислу ІН НАНУ, виставки, 2013 рік.

© Г. ГОЛУБЕЦЬ, 2014

ISSN 1028-5091. Серія історична. № 2 (116), 2014

З кожним роком Львів щораз більше утверджує себе як місто полікультурної діяльності, місто-музей, відкритий для великої когорти туристів. Львів займає п'яте місце у ТОП-десяти міст світу, яке варто відвідати у 2014 році. Про це повідомило британське видання «The Rough Guide» [6]. Музеї є одними з перших інституцій, до яких охоче вчащають гості з багатьох міст України, Європи та інших континентів. Завданням кожної музейної установи є зберігання культурної спадщини української нації, гідне і якомога краще представлення власних раритетів в експозиції, показ широкого спектру діяльності.

Одним із пріоритетів роботи Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України, як і кожного музею, є, безумовно, виставкова діяльність. Адже вернісажі — це відкриття нових талантів та імен у мистецтві, можливість донести до глядача їхні творчі напрацювання, формування художнього смаку у пересічного глядача, зустрічі львів'ян та гостей міста, небайдужих до культурного життя Львова, творення атмосфери свята для відвідувачів і для працівників Музею.

Виставкове життя МЕХП у 2013 році було багатогранне та цікаве. Проведено 22 різнопланові виставки, що охопили різноманітні ділянки художнього життя Львова, України та зарубіжжя. В експозиційних залах музею представлено твори живопису і графіки, вироби з кераміки і текстилю, вишивку і писанку, скульптуру, художню фотографію та інші види мистецьких діянь. Впродовж року у музеї побувало 19560 відвідувачів, частина з них прослухала 322 екскурсії.

На Новорічні та Різдвяні свята у виставкових залах МЕХП презентувалися дитячі творчі роботи (виставка відкрилася напередодні Нового 2013 року). На ювілейній виставці «Малій Академії мистецтв в м. Підбуж — 20 років» було представлено близько ста робіт. Чисельні глядачі впродовж місяця могли насолоджуватися справжнім святом дитячої образотворчості. Веселковою палітрою дзвеніли композиції, виконані олією та аквареллю, тушшю та гуашшю, на папері чи полотні. Не абияке вміння учні проявили у створенні картин в техніці розпису на склі та дереві. Виставка творчих робіт Підбузької спеціалізованої школи-інтернату ім. Е. Миська продемонструвала непересічний талант дітей, їхнє прагнення до пізнання прекрасного, емоційний заряд та силу для подальших мистецьких втілень.

Іл. 1. Йонас Кальваліс. Фото «Дюни»

Початок року, в час Різдвяних свят, ознаменувався також відкриттям виставки львівської мисткині Наталії Малярчук «Петриківський розпис» (17 січня). Це друга персональна виставка художниці (перша відбулася у 2011 р., у львівському художньому салоні «Мамина світлиця»). Її творчості притаманні водночас самобутність і успадкування кращих традицій народних майстрів. Сотні років українці застосовували у побуті орнаментальний розпис, що мав магичну і духовну силу, відігравав роль оберегу. Петриківський розпис віддзеркалював духовну єдність людини з природою, ідею циклічного життя, в ньому немов би закодовано образ сонячного світла. Це світло випромінювали яскраві, барвисті роботи Н. Малярчук, які розмістилися у вестибюлі музею. У багатьох творах автору вдалося вміло інтерпретувати традиційні мотиви, створювати оригінальні та непересічні композиції. Цікавою є, зокрема, символіка мотивів розпису. Так, композиції «Букет-вазон», «Рай-дерево» — одвічний образ квітучого дерева життя. Орнаментальний фриз символізує тут нескінченність, квітка — вершину краси природи, калина — символ дівочої вроди, мальва — козацьку доблесть. Роботи художниці відображають багатство рідного краю, служать яскравим підтвердженням того, що мистецтво петриківського розпису, яке неодноразово демонструвало стійкість і життєздатність у драматичних обставинах історії, від-

роджувалось з попелу, регенеруючи відсічені від кореня гілочки, до сьогодні є вповні актуальним.

Цього ж місяця (22 січня) експозиційні зали МЕХП заповнили художні фотографії львів'янина Георга Борисовського, який з 1998 р. живе та працює у США (Чикаго), та випускниці Люблінського католицького університету (Польща) Данути Грещук. Їхня виставка під назвою «Світло і тіні Львова» відбувалася під патронатом Генерального консульства республіки Польща у Львові. Вона продемонструвала особистісні погляди авторів на контрасти та нюанси у пластичних візіях міста Лева.

Праці Г. Борисовського можна побачити у музейних збірках Польщі, Іспанії, Угорщини, Чехії, Словаччини, США. Фотохудожник працює виключно у чорно-білій фотографії та сепії. Специфікою творчості митця є його бачення світла, яке у працях автора виконує особливу креативну роль. Його художні фотографії дуже різнопланові, фіксують несподівані, непересічні моменти буття. Прихований, асоціативний зміст прослідковується у світлинах архітектурних пам'яток Львова, мінливих, загадкових станів природи, у композиціях, які висвітлюють певні соціальні аспекти, нерідко жорстоку правду життя. 36 фото — своєрідний авторський сплав світлотіней і ритмів, які налаштовують на роздуми, медитацію. Сам автор стверджує, що «людина ХХІ століття більше вірить в те, що бачить, ніж в те, що читає, або чує. Справжня фотографія твориться під впливом почуттів та емоцій, ...це — спроба зупинитися та спосіб сприйняття світу» [3, с. 2]. Надихаючись красою рідного міста та діяннями його жителів, фотомайстер виявляє особливе вміння фіксувати на фотоплівці те, що тривке, сьогоденне і те, що примарно-минуле.

Данута Грещук — фотограф, дослідник театрів Львова, протягом багатьох років бере участь у мистецько-соціальних проектах. Захоплення фотографією пов'язує з Г. Борисовським, якого називає своїм Майстром. Вона також спеціалізується на художній чорно-білій фотографії. Її світлини є незвичайними образами простої, і, на перший погляд, непомітної дійсності. Мисткиня документує пам'ятки старовинного Львова, його потаємні закутки, буденний та святковий настрій, неповторний дух старовини і нашарування століть. Не випадково на відкритті виставки Генеральний консул РП у Львові Ярослав

лав Дрозд зазначив: «Двоє фотографів, закоханих у Львів, показують його з дещо іншого боку, ми побачили місто у зовсім іншому ракурсі».

У лютому відбулася виставка львівських митців Івана та Олени Кремінських. Автори працюють у царині сучасного текстилю та народного ткацтва. Для обох притаманний витончений художній смак, відчуття ритму і кольору. І. Кремінський — учасник багатьох всеукраїнських та міжнародних виставок. Автор моделює свої задуми, вдаючись до лаконічних та водночас надзвичайно виразних прийомів художнього формовислову. Він творить оригінальні гобелени за допомогою геометризіваних площинно-лінійних композицій. Кожен твір змістовно наповнений і глядач безпомилково вгадує його смислове навантаження. Так, наприклад, напруга, небезпека чи навіть трагізм відчуються у творах «Передчуття біди», «Володар темряви», «Холодне сонце в душі». Зовсім інший, лірично-поетичний настрій струменіє у роботах «Початок весни», «Писанковий мотив», «Захід сонця».

Власні засоби художнього вислову та традиційні прийоми образного вирішення притаманні виробам народного ткацтва О. Кремінської. Дбайливо зберігаючи специфічні стильові особливості та використовуючи свій творчий підхід, авторка створює прекрасні вироби. Багатством колористики та різноманітністю орнаментики позначені її чоловічі та жіночі сорочки, плахти, комплекти одягу, окремі ткани вироби. Працям мисткині властиві висока культура технічного виконання, вони захоплюють своєю справді ювелірною довершеністю. О. Кремінська намагається глибоко осмислювати спадщину народної художньої творчості, збагачуючи її власними інтерпретаціями та творчими знахідками.

На початку весни, 5 березня, у виставкових залах МЕХП відбулося відкриття творчої виставки-конкурсу «Моя стежина», проведеної в рамках міжнародного проекту «Дороги майстрів та стежинки учнів». У виставці взяли участь викладачі та студенти Академії мистецтв з м. Катовіце (Польща). Були представлені твори живопису, графіки, вироби, друковані на тканині (батік), аплікації тощо. Крім того, глядачі мали змогу ознайомитися з концепціями проектів з відділу проектування (світільники, лампи, дитячі іграшки тощо), а також архітектурними проектами. Творчим підходом та неординар-

Іл. 2. Тетяна Влененко, Людмила Ктиторова. Писанки

ністю мислення вирізнялися розробки святкових відкриток — «Wielkanoc 2011», «Wesolych swiat». Головними організаторами заходу були львівський Палац культури ім. Гната Хоткевича та Молодіжний осередок творчої праці (Домброва Гурніча, Польща). Останній має значний досвід та багаторічну традицію здійснення різноманітних міжнародних заходів. Зокрема, за його участю були реалізовані навчальні проекти з Чехією, Словаччиною, Україною, Францією, Італією, Румунією та іншими країнами. Метою конкурсу, результати якого були показані в МЕХП, стало налагодження культурно-соціальних зв'язків між молоддю України та Польщі, набуття спільного досвіду, презентація творчих здобутків колективів, пошук та підтримка талановитої молоді, подолання будь-яких кордонів перед учнями та студентами (Іл. 1).

Березневі вернісажі продовжила ретроспективна виставка художньої фотографії Йонаса Кальвьяліса «Дюни». Її відкриття було організоване 15 березня за сприяння Посольства Литовської республіки в Україні та Почесного генерального консульства Литовської республіки у Львові, з нагоди Національного свята — Дня відновлення Незалежності. Литовську художню фотографію було би важко уявити без творчості Й. Кальвьяліса. Художник сформував власний творчий стиль, створив чимало яскравих прикладів сучасної художньої фотографії у жанрі пейзажу. На багатьох його світлинах закар-

Іл. 3. Зоя Пасічна. «Годувальниця» (2010, розпис, акрил, картон)

бована жива матерія землі, піщаний рельєф дню, який невпинно змінюється під дією вітру, дощу і сонця. Митець приділяє багато уваги процесові видруку фотографій: «Вражаюча якість надрукованої Кальвьялісом фотографії дозволяє відчувати, що саме «тут і зараз», перед очима глядача знаходиться оригінал конкретної фотографії, який можна легко відізнати від її репродукцій у різних виданнях».

Чимало друзів музею та гостей — шанувальників мистецтва зби́рала виставка порцеляни «Від Паліссі до Галле: Французька кераміка середини XVI — початку XX ст.», що проходила в рамках «Французької весни у Львові» (27 березня, куратор — Вікторія Походай). Показ раритетів з фондової збірки МЕХП завжди є важливим і виваженим кроком, як для керівництва установи, так і відповідальних працівників, які готують колекцію експонатів. У зв'язку зі складністю комплексу підготовчих робіт, демонстрації певних фондів колекцій в експозиційних залах відбуваються не часто, іноді раз на десятиліття. Саме тому виставки такого типу викликають чималий інтерес та зацікавлення людей, небайдужих до кращих національних і світових надбань.

Збірка виробів французької кераміки МЕХП є однією з найбільших в Україні (більше 400 од. зб.). До її складу входять вироби більше десяти відомих центрів виготовлення порцеляни і фаянсу кінця XVII — поч. XX ст. Серед них знаходяться твори двох знакових постатей у французькому мистецтві — Бернарда Паліссі та Еміля Галле. На виставці було заекспоновано понад 150 пам'яток порцеляни і фаянсу, які дали змогу простежити основні етапи розвитку провідних керамічних центрів

Франції, розширити уявлення про асортимент, характер форм, системи декорування і орнаментику виробів зазначеного періоду.

Відвідувачі виставки мали змогу побачити найдавнішу пам'ятку, справжню «перлину» музейної збірки — фаянсовий таріль середини XVI ст., виготовлений всесвітньо відомим керамістом, представником французького відродження Бернардом Паліссі (1510—1589 рр.). Промислове виробництво фаянсу на виставці було представлено продукцією чотирьох керамічних осередків: Руана, Мустьє, Страсбурга та Саррегюміна — різноманітні тарілки і тарелі різних форм і розміру, оздоблені поліхромним квітковим розписом, мотивом рогу достатку, зображенням гротескних фігурок тощо. Не лише мистецьку, а й історичну цінність демонструвала серія тарілок зі зображенням найважливіших подій Французької революції. Групу порцелянових виробів репрезентував широкий асортимент посуду утилітарного і декоративного призначення (кавові, чайні і столові сервізи, окремі чашки, вази, пудренички, кашпо). Високим художнім рівнем вирізнялася декоративна пластика та скульптура з бісквіту — чистої білої керамічної маси. Це вироби фарфорових мануфактур Севра, Парижа, Нідервіля, Ліможа та інші. Хронологічно виставковий ряд завершували фаянсові вази і дзбан відомого художника-дизайнера, представника стилю сецесії Еміля Галле (1846—1904 рр.).

Виставка творів французької кераміки сер. XVI — поч. XX ст. ознайомила глядачів з періодом високого розвитку провідних керамічних осередків Франції. Численні відвідувачі виставки впродовж шести місяців мали можливість насолоджуватись мистецькими раритетами, створеними відомими французькими майстрами.

Виставкові проекти квітня у МЕХП розпочала виставка Міхая Тимошенко (10 квітня). Художник представив графічний роман «Герой по неволі», створений за повістю Івана Франка (ідея проекту Кирила Горішного). Це продовження авторського прочитання роману, започатковане митцем у минулому році, коли вперше в Україні, у музейних залах була представлена українська література на французький манер. У 2013 році, як і обіцяв автор, для експонування було репрезентовано чорно-білі уривки другого тому роману. Створення проекту є результатом тривалого ознайомлення з документами та проведених дослі-

джені за допомогою відомих львівських істориків. Глядач отримав змогу відкрити для себе заново відтворений світ — Львів за часів Австрійської імперії, зустріти на малюнках знакові для міста місця та будівлі, які частково збереглися донині. Дотепні та оригінальні рисунки-карикатури дозволяли зануритися в життєву атмосферу іншої епохи, у багатокультурне минуле габсбурського Львова. М. Тимошенко відомий багатьма проектами. Зокрема, він — організатор фестивалю анімації, щорічного «Конкурсу коміксу і карикатури» у Львові, учасник багатьох виставок в Україні та за кордоном. Цього разу він вдало репрезентував львів'янам та гостям міста маловідомий нам жанр графічного роману.

Вже традиційно, впродовж кількох років, у квітні, напередодні Великодніх свят, експозиційні зали прикрашаються різнобарв'ям писанкових орнаментів. У вестибюлі музею товариство «Лемківщина» представляло мистецтво писанкового розпису — фестиваль лемківської писанки (квітень — травень). Писанкарство на Лемківщині завжди розвивалося в тісному взаємозв'язку зі загальноукраїнською художньою народною культурою, що дає підстави говорити про глибинне коріння і традиційність лемківського писанкарства. Писанка віддавна є символом весни, плодючості, зародження нового життя. Цього разу писанки малювали діти віком від 11 до 18 років і саме цей факт творив особливу артистичну ауру. У декорі лемківських писанок, представлених на експозиції, звично переважав рослинний орнамент. Він вражав глядача своєю різноманітністю як за змістом мотивів, так і за композиційною побудовою. Домінуючі рослинні мотиви були вимальовані з натуралістичними подробицями. Особливе місце у побудові орнаменту займали традиційні елементи — «дубові листочки», «пагінці», «дерево життя», «ружі», «жолудь» тощо. Юні майстри вдало вводили в розпис нові сегменти декору, збагатили його колористику, що склало враження гармонійного поєднання давніх традицій і новаторства у творенні маленьких барвистих мініатюр.

Це один вернісаж писанкарського мистецтва заповнив експозиційні зали музею 25 квітня. Йдеться про групову виставку писанок Тетяни Влененко і Людмили Ктиторової (Київ) та розпису Зої Пасічної (Одеса) під назвою «Давні знаки» (Іл. 2).

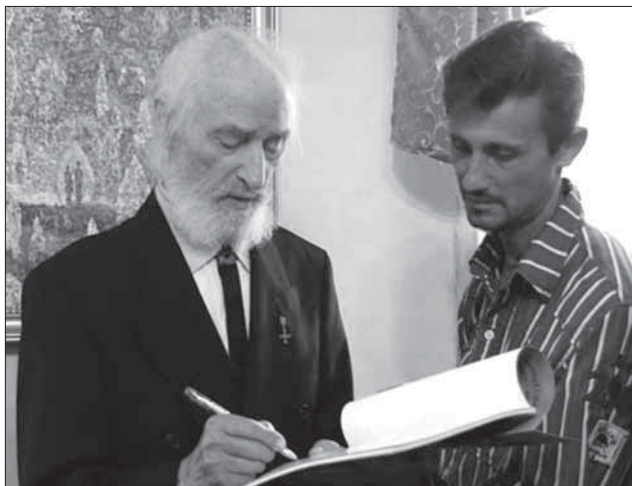
Т. Влененко і Л. Ктиторова — члени Національної спілки майстрів народного мистецтва України.

Іл. 4. Плакат виставки «Вишивані рушники Галини та Світлани Махонюк»

Вже понад двадцять років київські писанкарки вдосконалюють мистецтво писанкового розпису. Працюючи в парі, вони вдало доповнюють одна одну, вивчають та відтворюють орнаментальні мотиви писанок різних регіонів України. На відкритті виставки мистецтвознавець, дослідник писанкарства О. Ляшенко зазначив впізнаванність експонованих авторських писанок, своєрідне трактування мисткинями орнаменту, звернення до зооморфних та антропоморфних сюжетів. Мисткині залюбки вдаються до історичних чи казкових образів, сюжетних сцен, архітектурних мотивів, солярних знаків тощо. Т. Влененко створила серії авторських писанок, зокрема, за мотивами трипільської кераміки та розписів Софійського собору в Києві. Численне представлення в експозиції писанок не творило, однак, суцільне декоративне тло, бо кожен мініатюрний розпис був неповторним за колористикою і композиційним укладом, ніс високу досконалість і віртуозність виконання. Серед кращих назвемо лише деякі: «Сварги з пташками», «Трипільські мотиви», «Хрести та варги», «Київська Русь», «Із старої фрески», «Хрещата», «Трипілля».

Т. Влененко та Л. Ктиторова розробили багато барвників натурального походження, які використовують у розписі писанок. Як зазначили самі автори,

Іл. 5. Альфонс Кулаковський та зав. експозицією МЕХП Андрій Колотай на відкритті виставки А. Кулаковського «Звідти і звідси»

з початку 2000-х років вони брали участь у етно-мистецьких пленерах, що проходили в с. Яворів (Івано-Франківська обл.), започатковані Львівською національною академією мистецтв, під керівництвом Зеновії Шульги. Тут відроджувались традиції використання природних барвників при ткацтві ліжників. Майстрині переймали досвід і надалі продовжували тривалі пошуки рослин для приготування природних барвників. Особливою їх гордістю є авторська колекція копій писанок, які були вивезені з Києва під час окупації в Німеччину. Вони зберігалися в музеї Хеймат міста Хьохштедт на Дунаї. Навесні 2011 р. колекція була передана в Україну за посередництвом комісії з повернення культурних цінностей і нині зберігається в Національному музеї народного декоративного мистецтва. Копії цих писанок, виконані за допомогою лише природних барвників, дали можливість глядачам ознайомитися з унікальним надбанням національної культури (Іл. 3).

Вдалим доповненням до писанок стали розписи Зої Пасічної — члена Національної спілки художників України, заслуженого майстра народної творчості України. Барвисті, насичені колористичною гамою розписи, виконані на полотні та картоні, часто перегукувалися з окремими сегментами чи мотивами писанкового орнаменту. Іноді їм був притаманний дотепний, гротесковий настрій — «Писанкова геральдика», «Ясна», «Боярина», «Годувальниця», «Зірки», «Птахи» та інші. Використовуючи різноманітні елементи традиційного народного розпису, зберігаючи їх особливості, З. Пасічна постійно пра-

цює над створенням своєрідної образно-стилістичної манери, де народна традиція не тільки не втрачає своєї привабливості, а, навпаки, набуває нового забарвлення. Твори мисткині містять у собі життєстверджуюче начало, пульс нестримної енергетики добра, любові і тепла.

У писанкових мініатюрах та творах розпису, показаних на виставці «Давні знаки», згадані авторки проявили себе справжніми віртуозами. Складність, або, навпаки — вишукана простота рішень, оригінальні орнаментальні мотиви, гармонійна колористика та індивідуальний підхід — усе це було притаманне кожному їхньому творові, виконаному професійно, з умінням і любов'ю.

30 травня 2013 р. стало для МЕХП Інституту народознавства НАН України ще однією подією, яка назавжди закарбується не лише в музейному, але й в культурному літописі Львова. В цей день відбулося урочисте відкриття оновленої постійної експозиції «Декоративно-ужиткове мистецтво Європи кін. XV — першої третини XX ст.». Над її побудовою працювала творча група: автор ідеї та концепції — Роман Чмелик, розробники тематико-експозиційного плану — Галина Скоропадова та Емілія Сидор, художнього та дизайнерського оформлення — Андрій Колотай, Ігор Вірщук та Михайло Яськович, інформаційної промоції — Мар'яна Сеньків. Особливо слід акцентувати той факт, що ця експозиція не була простим механічним перенесенням попередньої з філії на пл. Ринок, а стала абсолютно новим продуктом: за концептуальним вирішенням, наповненням, культурною подачі. Сьогодні МЕХП має честь репрезентувати перлини найбільшої та найціннішої не тільки в Україні, але й у Центрально-Східній Європі збірки професійного декоративно-ужиткового мистецтва країн Західної, Центральної та Східної Європи. Відкрита експозиція є унікальною, оскільки вона пропонує відвідувачам ознайомитися з розвитком європейського декоративно-ужиткового мистецтва упродовж майже п'яти століть — від пізньої готики до стилю ар-деко, дає можливість побачити найкращі зразки культурної спадщини, збережені у музейних фондах.

Експозиція сформована і побудована як аналог всесвітньовідомих Музею декоративного мистецтва у Луврі (Париж) та Музею прикладного мистецтва у Відні. Відвідувачі можуть побачити як розвивало-

ся меблярство, годинникарство, художня кераміка, порцеляна, скло, метал, текстиль в Європі, почергово в епоху готики, ренесансу, бароко, рококо, класицизму, ампіру, еkleктики, історизму, сецесії, ар-деко. Можна також ознайомитися з мистецтвом плакату кінця ХІХ — першої третини ХХ століття. Глядачі мають можливість оглянути творіння авторів зі світовими іменами. Серед них — італієць Лука делла Роббіа, французький художник-вітражист, кераміст і науковець ХVІ ст. Бернар Паліссі, французький скульптор Жан Батіст Карпо, художники Альфонс Муха, Анрі Тулуз-Лотрек, Кассандр, Петро Холодний, Павло Ковжун та багато інших.

Особливо важливою частиною експозиції є українські пам'ятки — яскраве підтвердження європейськості української культури та мистецтва, вперше так повно представлені в МЕХП. Зокрема, унікальними артефактами є кована залізна пластика «Богородиця з дітям» (Львів, ХVІ ст.), плита до каміна зі сценою гріхопадіння (Львів, 1665 р.), бронзовий дзвін роботи львівського майстра Андрія Франке (1643 р.), лава з Бернардинського собору м. Львова (ХVІІ ст.), гутне скло Волині та Полісся (ХІХ ст.), порцеляна з Корця та Баранівки (ХІХ ст.), горизонтальні годинники, виготовлені у Тернополі майстром Б. Яворським та у Львові А. Камінським (ХVІІІ ст.), кераміка львівської фабрики І. Левинського, плакати П. Холодного та П. Ковжуна (ХХ ст.) та інше. На відкритті експозиції заступник Міського голови Василь Косів зазначив, що експозиція побудована за європейськими стандартами, а працівники Музею зуміли достойно показати багаті музейні колекції, не чекаючи ніякої допомоги зі сторони.

На початку літа (7 червня) відбулося відкриття виставки дитячих робіт школи образотворчих мистецтв «Арт Дизайн», яка впродовж майже двох місяців демонструвала творчі здобутки дітей. Виставка відбулася за сприяння Центру творчості дітей та юнацтва Галичини і була присвячена 10-літтю створення школи. Головною її метою є формування таланту дітей, органічне поєднання в програмі навчання образотворчого та декоративно-ужиткового напрямів, уміння використовувати основні художні засоби виразності. Педагоги намагаються дати можливість учням розвинути просторове бачення, відчуття форми, пластики об'ємної фігури, навчати розумінню пропорцій, співвідношенню кольору та форми в

Іл. 6. А. Кулаковський. «Червоний човен» (2012, полотно, олія)

дусі національних художніх традицій. На виставці були представлені дитячі роботи з використанням різних технологічних прийомів: бісероплетіння (керівник — О. Стричак), ткацтва (керівник — О. Ващак), художньої обробки дерева (керівник — В. Івашко), станкової скульптури (керівник — О. Євтюхіна), кераміки (керівник — Х. Кушнір), народної іграшки (керівник — О. Кісельова), фітодизайну (керівник — С. Роміна), черпаного паперу та художньої фотографії (керівник — В. Хаджинов), писанкарства, витинанки (керівник — О. Баклан), дизайну (керівник — І. Лопаченко). Директором школи є Євген Потапов, який заснував клас станкової і прикладної графіки.

Представлені на виставці композиції виглядали самостійними та закінченими творами мистецтва. Особливе захоплення глядачів викликали зразки черпаного паперу — ексклюзивного напрямку авторської ручної праці, нового різновиду мистецтва, поширеного в Європі та світі, який у школі запровадив Віктор Хаджинов. Дитячі твори переконували у щирості помислів, практичному втіленню набутих знань, бажанні пізнавати безмежний, незвіданий світ мистецтва.

Літні вернісажі (14 червня) продовжив львівський художник, який нині проживає в США (Лос-Анжелес) — Юрій Віктюк. Більшу половину свідомого життя митець мешкав у Львові, творив у галузі станкового живопису, прикладної графіки і кераміки. Протягом багатьох років працював художником у МЕХП, збудував чимало виставок, зокрема, був співавтором постійної експозиції сучасного

Іл. 7. Василь Боднарчук на відкритті авторської виставки «Мандри між літами»

декоративно-ужиткового мистецтва (сер. 1980-х років). Нова виставка графічних творів, виконаних в техніці монотипії показала, що художник не піддався екстравагантним віянням сучасного мистецтва, залишається вірним своїм уподобанням, витонченим ліричним настроєм, нюнським переходам кольору і легким тональним зіставленням. Його сюжети прості, взяті з буденного життя і саме тому такі близькі глядачеві. Чимало робіт митець присвятив Львову: в них вгадувалися знайомі вулички, відомі архітектурні пам'ятки, улюблені львів'янами закутки міста. На відкритті виставки багато друзів з теплою згадували буденні та святкові настрої двадцятирічної давнини, творчі пошуки та поступи митця. Крім особистих спогадів, мистецтвознавець О. Голубець констатував дивовижну присутність світла і простору в роботах художника, його творчу активність, прагнення до свободи і вільного руху, що є ознакою зрілості художника. Доктор мистецтвознавства Г. Стельмащук ствердила, що Ю. Віктюк в Америці не загубився, він і досі послуговується кредом — робити справу добре.

Юрій Віктюк був надзвичайно зворушений теплим прийняттям, спогадами про життєві колізії минулих літ. Він признався, що залишився львів'янином, що Львів для нього кращий, ніж Лос-Анжелес і радіє від того, що виставляється в рідному місті, адже «для митця — важливо пам'ятати звідки ти». Після закриття виставки митець подарував до музейної збірки десять своїх творів. Цей жест підтверджує щирість автора, бажання залишитися в пам'яті

львів'ян, бути невід'ємною частиною національної культури України (Іл. 4).

«Вишивані рушники Галини та Світлани Махонюк» стали наступною мистецькою подією, яка 9 липня зібрала у залах музею численних шанувальників народного мистецтва. Мисткині з Волині презентували шістдесят рушників, які вирізнялися «... високою культурою виконання найскладніших орнаментальних трактувань, [...] у світі невідомі такі композиційні зіставлення». Галина і Світлана є членами обласної творчої лабораторії для обдарованих інвалідів (з 1992 р.), дипломантами багатьох номінацій на виставках-конкурсах, відзначені двадцятьма спеціальними дипломами та грамотами. Члени Національної Співки майстрів народного мистецтва (2004), майстрині брали участь у 33 виставках у містах України, Польщі, Литви, Білорусії. Спільною рисою їхніх вишиваних рушників є висока колористична культура, багатство різномірних технік. Кожен стібок, елемент, мотив і ритм на виробі введений і підпорядкований загальній структурі так, щоб досягти ефективного хроматичного чи монохромного акценту у композиційних зіставленнях.

З 6 по 31 серпня в експозиційних залах музею відбулася презентація акварелей Дарії Фесенко «Величні діла Твої, Господи». Було показано близько 40 робіт художниці і мистецтвознавця, здебільшого українські пейзажі, які своєю красою, величчю чи простою ідилією викликали захоплення мисткині, співзвучне словам псалму, використаним у назві виставки.

Акварелі Д. Фесенко — тонкий, делікатний світ ліричних образів. Що б вона не малювала, квітучий сад чи інтер'єр храму, косівську кераміку чи закуток села, завжди на першому місці — настрої, який авторка намагається передати вишуканими ефектами акварельної техніки: «У морозному тумані» (2006), «Найсмутніший образ всіх мистецтв — розп'ятий Бог» (2010), «Церква у Нижніх Станівцях на Буковині» (2007), «На Закарпатті весною» (2010) та інші. Завдання, які ставить перед собою авторка «лежать у площині традиції й зближують її краєвиди з ідеями українських пейзажистів-романтиків та майстрів реалістичного пейзажу — передача власного душевного стану через стани природи, акцентування ліричного настрою, прагнення створити образ типово українського краєвиду» [4, с. 2]. Графічні та малярські роботи Д. Фесенко знаходяться сьогодні

у приватних колекціях України, Росії, Польщі, Нідерландів, Ізраїлю. Її твори використані в оформленні ряду поетичних збірок українських, польських та ізраїльських авторів (Іл. 5).

27 серпня у виставкових залах Музею за сприяння Генерального консульства Республіки Польща відбулося урочисте відкриття виставки відомого польського художника Альфонса Кулаковського «Звідти і звідси». Непроста доля митця — довгі роки поневірянь поза батьківщиною, заслання родини до Сибіру, втрата близьких та рідних. Проте ніщо не зламало дух художника. Новий етап життя А. Кулаковського, пов'язаний із його захопленням малярством, розпочинається у 1945—1952 роках, під час навчання в Алма-Аті. У 1952 р. він дебютує персональною виставкою, організованою місцевою Спілкою художників. У наступні роки виставляє свої картини в Москві, Ленінграді, Самарі, Казані, Саратові та інших містах Росії. Незабаром стає членом Спілки художників, головним художником Художнього фонду і виконує функції ректора Рекламної школи в Самарі.

У 1997 р. Альфонс Кулаковський приїжджає до Польщі, а у 1999 р. отримує польське громадянство. Оселяється у Вармінсько-Мазурському воєводстві, в селі Вітошово, у приміщенні старої школи, де на другому поверсі творить художню майстерню. Виставкова діяльність у Польщі розпочалася у Варшаві 1996 р., пізніше відбулися виставки у Кракові, Познані, Бидгощі, Ольштині. У лютому 2009 року митець організовує персональну виставку у Брюсселі. В цей час відбувається страшна трагедія: у сільському будинку в Польщі, в полум'ї пожежі гине весь його творчий доробок художника (близько 6 тисяч полотен, сотні ескізів, книги, кореспонденція, документи).

Проте Альфонс Кулаковський відроджується, як Фенікс із попелу, малює, творить новий родинний дім, бере активну участь у творчому житті. У 2012 р. в залах Національного Музею в Гданську відкривається його виставка «Звідти і звідси», яка стає визначною подією. У народі художника називають сучасним Ван Гогом. В Польщі його творчість також порівнюють до таких легендарних майстрів як Марк Шагал та Анрі Матісс. В картинах митця присутні відчутні впливи постімпресіонізму та експресіонізму. Вони вирізняються сміливою колористикою, контрастними і, разом з тим, гармонійними зіставленнями. В них — філософія життя і краса світу (Іл. 6).

Іл. 8. Зенон Грицьків. «Чорногора» (1985, полотно, олія)

Серед полотен, представлених на виставці, переважають пейзажі: «Вітошевське озеро», «Пейзаж з червоним деревом», «Червоний човен», «Вільний дім» (2010—2012 рр.) та інші. Як говорить сам автор, він малює пейзажі, бо це — найдемократичніший жанр, зрозумілий людям, «немає нічого більш мистецького, як любов до природи — це вже є мистецтво». Сьогодні 86-літній митець повний життєствердження і переконаний, що малярство, мабуть, може без нього обійтися, але він не може обійтися без малярства.

Виставкова осінь у МЕХП розпочалася показом акварелей «Світ Адольфа Бека очима Генрика Бека» (5 вересня). Презентація творів була присвячена 150-річчю з дня народження видатного вченого, професора і ректора Львівського медичного університету (сьогодні — Національний медичний університет ім. Данила Галицького), фундатора кафедри фізіології, основоположника електрофізіології, кількарязового номінанта на Нобелівську премію Адольфа Бека. На виставці, яка відбулася за сприяння Генерального консульства Республіки Польща у Львові, були представлені праці сина вченого — Генрика Бека. Його творча спадщина налічує 1700 робіт і зберігається у Варшавській центральній медичній бібліотеці ім. С. Конопки. Експоновані акварелі та рисунки доктора Г. Бека, котрі ніколи не виставлялися публічно, дозволили повніше зрозуміти особистість не лише славетного батька, але й самого автора — львів'янина, випускника Львівського універ-

Іл. 9. Анна Грицьків-Йосипів. Народний стрій з циклу «Колекція Анни»

ситету та професора Вроцлавського університету. Отримавши блискучу освіту і «зробивши вибір на користь медицини, мистецьки обдарований Генрік створив своєрідну документальну стрічку емоцій та реалій тодішнього життя, а також особистих пріоритетів, фундаментом яких був Адольф Бек» [2, с. 62]. У творах Генрика віддана шана красі природи, Карпат і Татрів, старовинних вулиць Львова, Варшави, Кракова і Гданська. Лірика і символізм, яскраві алєгорія та іронія, витончений гумор присутні в колекції шаржів і карикатур. Яскраві образні характеристики властиві портретам членів родини, автопортретам, мініатюрним сценкам вуличного життя.

Вагомим доповненням до виставки стала презентація книжки Оксани Заячківської «Світ Адольфа Бека очима Генрика Бека: цілком неофіційно». В ній авторка ретельно і виважено, з великою любов'ю і професійністю задокументувала відомі, молоді чи досі незнані епізоди біографії та наукової творчості А. Бека. Акварелі та рисунки, якими ілюстрована книга, додають «повноколірного тла для відновлення зображення світу Адольфа Бека, видатного науковця та велетня сили духу, творця Львівської школи фізіології» [2, с. 65]. Виставка ознайомила львів'ян з непересічними особистостями, які жили, працювали і творили в нашому місті у складний час воєнних колі-

зій. Втілює в життя «задум про повернення Адольфа і Генрика Беків у рідне для них місто і представлення їх та атмосфери справжнього Львова сучасним львів'янам задля Львова майбутнього» [2, с. 7].

Осінні вернісажі продовжила виставка живопису львівського художника Ігоря Гапона (17 вересня). Він є учасником багатьох пленерів та виставок, перша з яких відбулася у МЕХП в 1997 році. Художник працює в царині станкового малярства та іконопису, є типовим представником Львівської мистецької школи і, разом з тим, виробив свій, впізнаваний авторський почерк, колорит.

На виставці роботи І. Гапона були поділені на цикли. Так, у карпатському циклі присутні пейзажі, зображення столітніх хат, натюрморти, портрети гуцулів, монахів, дітей тощо. Автор вдало гармонізує візії повітря і світла, відтворені ним предмети і постаті немовби занурені в повітряну масу. Гірський краєвид вибудовується інтонаціями чистих мазків, мірадами відтінків, часто в поєднанні з синьо-чорними хмарами, іноді з проблисками світла, в барвах річки, серед багряної палітри осені. Митця безмежно захоплює мінливий стан природи.

За іншими принципами працює художник над інтер'єрним циклом старих гуцульських хат — унікальних артефактів народної культури. Пластика людських фігур тут є доволі умовною, кольорові акценти одягового строю чи вишивок такі ж органічні як і численні хатні предмети. Світ людини виступає в малярстві злагоджено, динамічно, однак з певним відтінком ностальгії. У натюрмортах, складених зі свічників, глечиків, барилець, вишивок, музичних інструментів, автор майстерно обіграє декоративні співвідношення об'єму, кольору і ритму. Схожі акценти розставляє автор і в творах з циклу пейзажів старого Львова — обриси архітектури, таємниче вечірнє освітлення пам'яток, старі подвір'я, фасади будинків тощо.

На відкритті виставки вдало розставив акценти професор ЛНАМ Ростислав Шмагало, який зазначив, що в основі емоційного образотворення І. Гапона лежить максимально наближена до природи етномистецька традиція. Образи Людини і Простору виступають тут метафоричним символом швидкоплинності буття. Митець дарує нам візію Світу, що минає, але й невпинно оновлюється у круговерті барв ностальгії. Органічним доповненням відкриття ви-

ставки, її святкового колориту, став виступ фольклорного гурту «Коралі» (Іл. 7).

У «Мандри між літами» запросив Василь Боднарчук друзів та шанувальників мистецтва акварелі та пастелі. Виставка відкрилася 8 жовтня в експозиційних залах Музею і була приурочена до 65-літнього ювілею митця. Фактично вона була продовженням показу творів кераміки та олійного живопису, представленого раніше художником у Львівській галереї мистецтв ім. Б. Возницького.

В. Боднарчук є одним з яскравих представників львівської школи художньої кераміки. Разом з тим, він постійно утверджує себе в ділянці образотворчого мистецтва. Іноді складно визначити, «що є творчість Боднарчука: малярство-графіка із застосуванням керамічних матеріалів, чи керамічно-скульптурний живопис асоціативний, настроєвий за образною побудовою, із коректно узагальненою формою, за якою розпізнається вірність натурі» [5, с. 8].

Твори В. Боднарчука знаходяться у збірках багатьох музеїв, у приватних колекціях, експонувалися на виставках в Україні та за її межами. Художник був учасником понад сорока виставок (з них — сім персональних), які відбулися в Києві, Львові, Івано-Франківську, Тернополі. Крім того, він є учасником та дипломантом міжнародних малярських пленерів в Польщі, керамічних симпозіумів в Опішному.

Виставка акварелі і пастелі В. Боднарчука представила ще один аспект творчості митця. Як зазначив сам автор, вона репрезентувала подорожні замальовки, малярські фіксації місцин, де «між літами» побував автор — Єгипет, Ізраїль, Польща, Туреччина і, звичайно ж, рідні Карпати. Емоційне захоплення навколишньою красою надає творам художника внутрішньої динаміки та свіжості. Здається, що використаний автором спектр чистих кольорів визначає сама ідея всепроникаючого сонячного світла. Це відчуття особливо виразне в його акварелях. Художник тонко відчуває специфіку та неповторні можливості цієї техніки. Властива для паперу, магічна світлоносна сила проникає крізь нюанси зіставлення барв, а недоторкана білизна у загальній композиції набуває того ж значення, що й динамічні мазки барв.

10 жовтня відбулося урочисте відкриття виставок родини Грицьківих — Зенона Грицьківа «І знову зустріч» та його сестри Анни Грицьків-Йосипів «Розмаїття України». Обидва вернісажі були присвячені

Іл. 10. Мирон Амбіцький. «Спогади про Лемківщину» (2012, дерево)

75-літтю з дня народження З. Грицьківа (1938—2006). Художник неодноразово був учасником мистецьких вернісажів у МЕХП. Цьогорічна виставка — п'ята авторська презентація художніх рефлексій митця-аматора, який захопився малюванням ще в 1953 році. За фахом — радіотехнік, педагог, доктор технічних наук, професор, очолював кафедру «Радіоелектронні пристрої та системи» Національного університету «Львівська політехніка», був винахідником, мав 60 авторських свідоцтв і патентів (Іл. 8).

Зенон Грицьків творив у техніці олійного та акварельного живопису. Перша участь у виставці — 1981 рік, а далі — понад сорок вернісажів (в тому числі — дев'ять персональних). Його роботи знаходяться у багатьох музеях України, а також приватних колекціях зарубіжних країн. Глибоко реалістичні твори митця променюють щирістю — це світ, який нас оточує, його неповторність ми не завжди встигаємо помічати. Безмежно закоханий у чарівну красу природи, З. Грицьків переніс на полотна різнобарв'я осені, стриману кольорову гаму зими, радісні акценти весни, розкіш літнього дня. Натюрморти з квітами несуть ідею радості буття, то веселий, то задумливий, але завжди ліричний настрої [1, с. 3]. Він творив для людей, це був стан його душі, залишив великий творчий доробок — остання робота записана під номером 1531.

Анна Грицьків-Йосипів — за фахом лікар-педіатр, представила на суд глядачів українські народні строї в мініатюрі, експоновані на ляльках. Впродовж років вона ретельно знайомилася з літературою про українську народну ношу, музейними експонатами, вбранням з приватних колекцій. У репрезентованих народних строях мисткиня намагалася відтворити

досконалість гама кольорів і техніки вишивки, оригінальність стібків, елементів одягу, прикрас. Всі костюми виконані вручну, в одному екземплярі, з характерними відмінностями для окремих етнографічних регіонів України. Так народилася, зокрема, «Колекція Анни», яка налічує понад 30 робіт. Процес її створення тривав близько 10 років. Вперше збірка була представлена під час проведення Конгресу Світової федерації українських жіночих організацій в Торонто, а у Львові вона експонувалася вперше. Окремі з екземплярів знаходяться нині в приватних колекціях в Україні, Канаді, Англії, США (Іл. 9).

Серед вернісажів осені вирізнялася виставка скульптурної пластики Мирона Амбіцького (20 листопада), з нагоди 85-ліття від дня народження митця. Художник є вихідцем з Лемківщини, з 1959 р. працює в галузі монументальної та станкової скульптури, член Національної спілки художників України, учасник всеукраїнських та міжнародних виставок (Франція, Угорщина, Німеччина, Канада), лауреат обласної премії ім. Івана Труша. Давні традиції лемківської землі породили його захоплення деревом, досконале відчуття природи цього матеріалу.

Ювілейна виставка митця — ретроспективна. Вона представила неповторний творчий світ митця, широкий образний, тематичний та жанровий діапазон його праць — станкової скульптури, об'ємної декоративної пластики, рельєфів, жанрових історичних композицій, скульптурних портретів, пам'ятних та ювілейних медалей тощо. Більшість творів М. Амбіцького виконані в дереві, однак у загальному композиційному вирішенні воно нерідко майстерно поєднується з кованим металом, карбованою міддю, гіпсом, гальванопластикою. В багатогранності сьогоденного реального життя та історичного минулого художник знаходить невичерпне джерело тем, сюжетів, образів, виокремлюючи найвагоміші віхи — «Опришки» (1970), «Повстанці в Лемківських Бескидах» (2013), «Поліська мадонна» (2013); видатні постаті — «Г. Сковорода», «Т. Шевченко», «І. Франко», «С. Бандера» (всі — 2013 р.); образи сучасності — «Сестри милосердя» (2011), «Мольфар» (2013). Витонченою пластикою, поетичністю та метафоричністю створених образів вирізняються композиції «Писанка», «Весна», «Ліля», «Осінь» (2005—2007). Слід також згадати про живописні портрети М. Амбіцького, авторства

львівської художниці Лесі Квик, які стали органічним доповненням до ювілейної експозиції (Іл. 10).

26 листопада з нагоди 25-річчя існування Генерального консульства Республіки Польща у Львові, під його безпосереднім патронатом, відбулося відкриття виставки «Разом можемо більше». В експозиційних залах музею були представлені афіші та друкованні видання (альбоми, каталоги, буклети, рекламні проспекти), які стосувалися спільних заходів, організованих представниками Республіки Польща та музеями Львова. Свої праці оприлюднили Музей етнографії та художнього промислу ІН НАНУ, Львівська національна галерея мистецтв ім. Б. Возницького, Львівський історичний музей, Національний музей у Львові ім. А. Шептицького. На виставці було також показано чимало афіш, які демонстрували широкий зріз культурно-мистецьких подій. Назвемо лише деякі з них — «Ляльки Польщі. Ляльки світу», «Святі у Львові», «Від Хотина до Відня» (до 330-річчя битви під Віднем 12.09.1683 р.), «Міжнародний фестиваль Бруно Шульца», «Привітання життя» (Обласний конкурс дитячого малюнка, присвячений візиту святішого отця Папи Римського Івана Павла II до Львова), «Виставка фотографії Кшиштофа Гейке» (Варшава), Польський плакат «Арт-Деко», «25 lat Konsulatu we Lwowse», «Lwow miasto otwarte: 750 lat istnienia», «Miedze Wersalem a Montmartrem (sztuka francuzka XVIII—XX wieku)». Вдало організована культурно-мистецька акція засвідчила ефективність прикладених зусиль та бажання до подальшої співпраці нашого найближчого західного сусіда.

25 грудня, напередодні Нового року, за доброю традицією Музею, його експозиційні площі надали для представлення художніх виробів, які витворили діти. Цього разу це — праці Дитячої школи народних мистецтв з виставкою «Світ роботами» (живопис, графіка, текстиль, скульптура). Заснована у 1991 р., одночасно з відродженням української держави, школа дотримується художньо-естетичного напрямку, надає можливість дітям різних вікових категорій безкоштовно отримувати художню освіту. Навчання базується на глибокому вивченні традицій народного мистецтва, їх переосмислення та трансформації в сучасному світі. Основою навчання в ДШНМ є система авторських класів, а головна позиція майстра-педагога полягає в тому, щоб дитина розвивалася як індивідуальність. У школі працюють творчі майстерні відомих львівських

художників — Л. Мандрики, Л. Квасниці, Г. Вихованської, С. Сенчик, В. Салиги, Л. Демцю та інших. Під керівництвом педагогів діти створили чимало цікавих творчих робіт. Серед інших привертали увагу «Різдвяні зорі» і «Трипілья» (ткацтво), «Ангели старого Львова» і трисвічники (кераміка), «Павук-вертеп» (соломоплетіння), «Дерево життя» (бісероплетіння), «Зимовий сад» (розпис), різдвяні листівки. Презентація дитячих робіт підтвердила тезу про те, що школа надає всі можливості для творчого становлення та розвитку особистості дитини, активно підтримує молоді таланти.

2013 рік став черговим етапом в історії культурно-мистецького життя Львова, одним з активних осередків якого є МЕХП. Вернісажі, які впродовж року відбувалися в музеї, засвідчили різноманітність та самобутність пропонованих проєктів. Чисельні відвідувачі мали змогу ознайомитися з окремими групами пам'яток з фондів колекцій, виробами народних майстрів, з працями відомих і менш відомих художників з України та з-за кордону. За доброю традицією, експозиційні зали надавалися для творчих візій та експериментів молодим митцям, студентам чи учням мистецьких закладів. Виставкова практика 2013 року підтвердила, що МЕХП є важливою культурною установою не лише в сенсі нагромадження і збереження пам'яток минулого, але й підтримки та розвитку сьогоденного культурно-мистецького життя.

1. Грицьків Зенон. І знову зустріч. Анна Грицьків-Йосипів. Розмаїття України / Зенон Грицьків. — Львів : МЕХП, 2013. — (Буклет).
2. Заячківська О. Світ Адольфа Бека очима Генрика Бека: цілком неофіційно / О. Заячківська. — Львів : БаК, 2013.
3. Тіні та світло втраченого Львова. Георг Борисовський. Данута Грещук / автор вступної статті Лана Мокіна. — Львів, 2013.

4. Фесенко Д. Величні діла Твої, Господи. Акварелі / Дарія Фесенко ; автор тексту Д. Скринник-Миська. — (Буклет).
5. Чегусова З. Василь Боднарчук кераміст високої живописної культури / З. Чегусова // В. Боднарчук. Підсумовуючи пройдене. — Львів : ПВП Ладекс, 2008. — (Альбом).
6. Інтернет-видання: rss.novostimira.com.

Halyna Holubets'

EXHIBITIONS AT THE MUSEUM OF ETHNOGRAPHY AND ARTISTIC CRAFTS, THE ETHNOGRAPHY INSTITUTE OF NAS OF UKRAINE IN 2013

The article has thrown light upon exhibitivе activities that during 2013 took place at the Museum of ethnography and artistic crafts, a department of the Ethnology institute of NAS of Ukraine. In the course of the year has been demonstrated an exhibition of porcelain collections from the museum stores as well as organized several presentations of native and foreign folk and professional decorative applied art, shown creations of painting, graphical art, sculpture, artistic photography, posters, works by the students of art schools and institutions.

Keywords: Museum of ethnography and artistic crafts of the Ethnology institute of NASU, exhibitions, 2013.

Гальна Голубець

ВЫСТАВКИ МУЗЕЯ ЭТНОГРАФИИ И ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПРОМЫСЛА ИНСТИТУТА НАРОДОВЕДЕНИЯ НАН УКРАИНЫ В 2013 ГОДУ

Представлена выставочная деятельность Музея этнографии и художественного промысла Института народоведения НАН Украины в 2013 году. На протяжении года было проведено выставку из фондовой коллекции фарфора, организовано презентации отечественного и зарубежного народного и профессионального декоративно-прикладного искусства, показаны произведения живописи, графики, скульптуры, художественной фотографии, афиш, работы учеников и студентов художественных учреждений.

Ключевые слова: Музей этнографии и художественного промысла ИИ НАН Украины, выставки, 2013 год.